

EHBN

THEMA 5: GESCHIEDENIS EN GEOGRAFIE

- 5.1. Gouden Eeuw
- 5.2. Tot de Tweede Wereldoorlog
- 5.3. De Tweede Wereldoorlog
- 5.4. Na de Tweede Wereldoorlog
- 5.5. Jaren 60 tot nu
- 5.6. Provincies en plaatsen

Thema: Geschiedenis en geografie
Film: Gouden Eeuw

De tijd van 1600 tot 1700 heet de Gouden Eeuw.

Nederland was toen heel rijk, door handel over zee.
Op elke zee voer wel een schip van de VOC.
De schepen voeren uit de havens van Amsterdam, Rotterdam,
Enkhuizen, Hoorn, Delft en Middelburg.
Schepen vol producten kwamen uit de hele wereld terug,
en brachten alles naar de pakhuizen aan de grachten.

Rijke mensen woonden in prachtige grachtenhuizen.

Nederlandse kolonies kwamen in de hele wereld,
in Indonesië, Zuid-Afrika, Sri Lanka, Suriname en de Nederlandse Antillen.
Nederlandse schepen brachten mensen uit Afrika naar Amerika.
Ze moesten als slaven werken op het land.

In de Gouden Eeuw was Nederland een vrij land,
met vrijheid van godsdienst.
Daarom kwamen er veel vluchtelingen naar Nederland,
vooral veel joden en protestanten.
Overall bouwden ze synagoges en kerken.
Er was veel water en weinig land.

Bij storm waren de Zuiderzee en de Noordzee gevaarlijk.
Er verdronken veel mensen bij overstromingen.
Het land moet veilig zijn tegen het water.
Daarom kwamen er hoge dijken.
En er kwamen polders, met nieuw land.
De molens pompten het water uit de polder weg.
En zo kwam er land waar eerst water was.

In het rijke Nederland kwamen universiteiten.
De oudste universiteit is de universiteit van Leiden.
In de musea zie je veel uit de Gouden Eeuw,
bijvoorbeeld in het Rijksmuseum in Amsterdam.
Daar hangen veel schilderijen van Rembrandt.
En wandel je in het centrum van Amsterdam,
dan loop je een beetje in de Gouden Eeuw.

Thema: Geschiedenis en geografie
Film: Tot aan de Tweede Wereldoorlog

Sinds de 17^e eeuw varen de Hollanders over de wereldzeeën.
De VOC-schepen voeren naar Azië,
en de schepen van de West-Indische Compagnie voeren naar Amerika.
Suriname en de Nederlandse Antillen werden kolonies van Nederland.
De Hollanders gingen er wonen,
en de bevolking spreekt in die gebieden soms nu nog Nederlands.

Nederlandse kolonies ontstonden over de hele wereld,
zoals Nederlands-Indië, dat nu Indonesië heet.
De bevolking in die gebieden werkte vaak voor de Hollanders.
De bevolking was niet vrij.
Maar ze bleven vechten voor hun vrijheid,
en na de Tweede Wereldoorlog had Nederland bijna geen kolonies meer.

Tussen 1800 en 1900 werd Nederland een land met industrie.
De eerste fabrieken werden toen gebouwd.
Er waren wegen en kanalen nodig voor het transport.

Rond 1850 groeven de Nederlanders veel kanalen.
Kanalen zijn lange rechte wegen van water.
Kanalen zien we nu nog in Nederland, bijvoorbeeld het Noordzeekanaal.
Nederland strijdt altijd tegen het water.
De zee is gevaarlijk.
Het water komt het land binnen als het hard stormt.

In 1932 was de Afsluitdijk klaar.
De Afsluitdijk sluit de Zuiderzee af.
De Zuiderzee werd toen het IJsselmeer.

Ook werd een stuk land gemaakt waar eerst water was: Flevoland.
Flevoland werd een nieuwe provincie van Nederland.

Maar Zeeland was nog niet veilig.
In 1953 was er een grote ramp:
het water van de Noordzee stroomde over Zeeland en Zuid-Holland.
De Nederlanders gingen daarom steeds meer dijken bouwen.
In Zeeland werden de Deltawerken gebouwd.

Veel Nederlanders zijn katholiek of protestant.
In elk dorp is een kerk,
En soms zie je twee kerken: een katholieke kerk en een protestante kerk.
Je ziet ook nog veel dijken.

Tot de Tweede Wereldoorlog waren veel mensen boeren.
Ze leefden vaak in kleine huizen.
Aan het begin van de 20e eeuw waren veel mensen erg arm.
Er waren grote gezinnen met veel kinderen.

In Arnhem is het Openluchtmuseum.
Daar kunt u zien hoe de mensen leefden voor de Tweede Wereldoorlog

Thema: Geschiedenis en geografie
Film: De Tweede Wereldoorlog

De Tweede Wereldoorlog begon in Nederland op 10 mei 1940.
De Duitsers vielen ons land aan, onder leiding van Hitler.
Nederland gaf zich over op 14 mei.

Toch werd Rotterdam nog zwaar gebombardeerd door de nazi's.
Het centrum van de stad brandde af.
Na de oorlog is Rotterdam nieuw opgebouwd, met veel moderne gebouwen.

Er waren veel joodse Nederlanders, vooral in Amsterdam.
Antisemitisme is nu verboden.
Maar in de Tweede Wereldoorlog begon in Duitsland anti-joodse terreur door Hitler.
Veel joden vluchtten daarom naar Nederland.
Maar toen Nederland bezet was, liet Hitler zo veel mogelijk joden oppakken.
Vluchten kon niet meer.
Sommige joden verstopten zich.
Dat deed ook de familie Frank.
Ze verstopten zich in een deel van een huis in Amsterdam: het Achterhuis.
Anne Frank was toen 14 jaar.
Ze kon twee jaar lang niet naar buiten.
Iedere dag schreef ze in haar dagboek.
De nazi's vonden de familie Frank uiteindelijk toch,
en brachten hen naar concentratiekampen in Duitsland.
De nazi's hebben meer dan honderdduizend Nederlandse joden vermoord.
Anne Frank stierf in een kamp.
Haar dagboek wordt ook nu nog door veel mensen gelezen.
Het Achterhuis in Amsterdam is nu een museum.
De nazi's vermoordden in de Tweede Wereldoorlog zes miljoen joden: een genocide.

Na vijf jaar konden de Geallieerden Nederland bevrijden.
Geallieerde landen waren onder andere: Amerika, Canada, Engeland, Rusland en Polen.
Op 5 mei 1945 kwam eindelijk het einde van de oorlog.
Nederland was weer vrij!
5 Mei is Bevrijdingsdag.
Dat wordt nu nog gevierd.
Op 4 mei denken we aan alle doden uit de oorlog.
En we zijn dan twee minuten stil, om 8 uur 's avonds.
In Overloon is een oorlogsmuseum.
Daar ziet u het leven van de Nederlanders in de Tweede Wereldoorlog.

Thema: Geschiedenis en geografie
Film: Na de Tweede Wereldoorlog

Na de oorlog was Nederland een arm land.
Veel huizen waren kapot, en er was geen geld om nieuwe te bouwen.
Er was woningnood.
Nederland kreeg veel geld en hulp van Amerika.
En al snel ging het beter.
Er kwam steeds meer welvaart, en er was dus ook veel werk.

Daarom kwamen mensen uit het buitenland hier werken.
We noemden hen gastarbeiders.
De gastarbeiders kwamen uit Italië, Spanje, Griekenland, Portugal, Joegoslavië,
Turkije en Marokko.
Veel gastarbeiders bleven in Nederland.
Ze trouwden en kregen kinderen.
Nu noemen we hen: nieuwe Nederlanders.
Zo kwam ook de Islam in Nederland.

Door de welvaart hadden Nederlanders meer geld voor vakanties in het buitenland.
Ze gingen steeds vaker op vakantie, naar landen in en buiten Europa.

Na de oorlog kwamen veel mensen terug naar Nederland, vanuit de oude kolonies.
Na 1980 komen veel vluchtelingen uit de hele wereld naar Nederland.
We zien nu dus veel culturen in Nederland.
Kijk bijvoorbeeld maar eens naar het eten in Nederland.
Toeristen reizen overal heen.
Nederland is multicultureel geworden.
Nederland is een stukje van de wereld.

Na de Tweede Wereldoorlog ging Nederland samenwerken met België en Luxemburg.
In 1958 werd de Benelux een economische unie.
Daarna ontstond de Europese Unie, met in 2007 al 27 landen.
Elke vijf jaar kiezen we het Europese parlement.
En we betalen met de euro.

Na de Tweede Wereldoorlog ging Nederland ook samenwerken,
met Amerika en met andere landen, als lid van de NAVO.

Thema: Geschiedenis en geografie
Film: Jaren 60 tot nu

Hard werken, weinig geld, veel kinderen, gehoorzaamheid.
Dat was Nederland na de oorlog.
Maar daarna kwam de welvaart.
Met aow, bijstand, huurtoeslag, vakantie...
De welvaart bracht vrijheid.
En radio en televisie brachten de hele wereld in huis.

De kinderen die na de oorlog geboren werden, waren groot in 1965.
Zij wilden een ander leven, in vrijheid.
Zij voerden actie voor het milieu, voor ontwikkelingshulp,
voor gelijkheid van de vrouw, voor abortus, tegen de autoriteiten,
tegen de Amerikaanse oorlog in Vietnam.

De Nederlandse samenleving veranderde.
Vrouwen gingen werken en slikten anticonceptiepillen.
Vrouwen gingen studeren.
Er komt kinderopvang.
Vrouwen werden minister.
Mannen gingen wonen met mannen.
Vrouwen gingen wonen met vrouwen.
Je eigen leven leiden.
Trouwen of niet trouwen,
Samenwonen met wie je zelf kiest.
Studeren wat je leuk vindt.
Roken, drinken, drugs...
Alles kon, in Nederland in de jaren zeventig.

Ook in Nederland van nu kan veel.
Hoofddoekjes en burka's: het mag.
Maar korte truitjes en piercings: dat mag ook.
De vrijheid is voor iedereen.

Thema: Geschiedenis en geografie
Film: Provincies en plaatsen

Nederland ligt in Europa, aan de Noordzee.
Het is een vlak land met veel groene weiden, heel veel huizen en weinig bos.
Nederland heeft twaalf provincies.
Ze heten: Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Brabant, Limburg, Gelderland, Overijssel, Groningen, Friesland, Drenthe en Flevoland.

Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland liggen in het westen van Nederland.
Het zijn de drie provincies aan de Noordzee.
Elke provincie heeft zijn eigen hoofdstad.
De hoofdstad van Noord-Holland is Haarlem.
De hoofdstad van Zuid-Holland is Den Haag.
En de hoofdstad van Zeeland is Middelburg.

De hoofdstad van Nederland is Amsterdam.
Amsterdam is een mooie oude stad met veel cultuur en bijzondere mensen.
De regering van Nederland is in Den Haag,
en de grootste havenstad is Rotterdam.
Schepen uit de hele wereld brengen hun containers naar Rotterdam.
De producten gaan per schip of per trein verder naar Duitsland,
want Nederland is een belangrijk doorvoerland voor Europa.
Nederland is ook een exportland:
bloemen, groente en fruit uit Nederland gaan naar plaatsen over de hele wereld,
meestal per vliegtuig.

De kassen en de veilingen zie je in het westen van het land.
En de luchthaven Schiphol ligt bij Amsterdam.
Nederland is een klein land.
Van west naar oost en van noord naar zuid, reis je in een paar uur.
Van Rotterdam naar Amsterdam gaat de trein in een uur.
Met de auto is dat drieënzeventig kilometer.

De provincie Utrecht is het midden van Nederland.
In de hoofdstad Utrecht komen veel treinen samen.
Duizenden en duizenden mensen gaan iedere dag met de trein naar hun werk.
Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht noemen we: de Randstad.
Daar is veel werk.
De helft van alle Nederlanders woont en werkt in de Randstad.
De Randstad is het centrum van politiek, economie, cultuur en tv.
Maar er is nog veel meer in Nederland.

Zeeland is een mooie provincie met veel eilanden.
In Zeeland wonen weinig mensen, en er is veel water.
Nederland vecht al eeuwen tegen het water.
In Zeeland zie je de beroemde Deltawerken.

Noord-Brabant is een provincie in het zuiden.
Den Bosch is de hoofdstad.
En Eindhoven noemen we de lichtstad, omdat Philips daar groot geworden is met een lampenfabriek.

Limburg is de zuidelijkste provincie in Nederland.
Het landschap is heuvelachtig.
De hoofdstad is Maastricht, een stad voor zakenmensen en toeristen.
In tweeëneenhalf uur rijdt de trein van Amsterdam naar Maastricht,
via Utrecht, Den Bosch en Eindhoven.

In het Oosten van Nederland liggen Gelderland en Overijssel,
met de hoofdsteden Arnhem en Zwolle.
Het grootste natuurgebied van Nederland, de Veluwe, ligt in de provincie Gelderland.
In Enschede kun je studeren aan de technische universiteit.

In de provincie Drente kun je mooi fietsen en wandelen.
De hoofdstad van Drente is Assen.

Groningen en Friesland liggen in het Noorden van Nederland.
Friesland heeft veel meren.
In de zomer is hier veel watersport,
en in de winter wordt er geschaatst.
In het Noorden van Nederland liggen de Waddeneilanden, in de Waddenzee.
Sommige mensen wonen in Friesland maar werken in Noord Holland,
want over de Afsluitdijk ben je er snel, met de auto.
De hoofdstad van Friesland is Leeuwarden,
en de hoofdstad van Groningen is Groningen.
Veel mensen gaan naar Groningen om te studeren.

De twaalfde provincie is Flevoland met de hoofdstad Lelystad.
Veel mensen uit Amsterdam zijn in Almere gaan wonen.
In de Randstad is het meeste werk.
Er staan vaak lange files op de wegen in en naar de Randstad.

Overal in Nederland rijden er een treinen of bussen,
In iedere plaats is een basisschool,
maar na de basisschool gaan de kinderen naar de middelbare school in een stad,
met de fiets, met de bus, of met de trein!